

Πού βαδίζουν οι πολιτικές εξελίξεις;

Μνημονιακό success story και μακεδονική «ειρήνη»

Του Βασίλη Μορέλλα

Τα αστικά κόμματα κινούνται ήδη σε προεκλογικούς ρυθμούς, επικεντρώνοντας στην επικοινωνία ελλείψει πολιτικής ουσίας. Προκειμένου να διατηρήσει ποσοστά, ο ΣΥΡΙΖΑ θέλει να περάσει για αριστερή, ρεαλιστική λύση απέναντι στη... δεξιά «ανωμαλία», ενώ ο ίδιος εφαρμόζει ξεκάθαρες δεξιές πολιτικές, από τα μνημόνια μέχρι το προσφυγικό, το Μακεδονικό και συνολικά τα λεγόμενα «εθνικά θέματα». Πρόκειται για την παλιά απάτη του δικομματισμού που σιγοντάρουν και τα ΜΜΕ, είτε κάνοντας μόνο από τα δεξιά κριτική στην κυβέρνηση είτε στηρίζοντάς την. Μάλλον κωμικό παράδειγμα, η φιλολογία για συνταγματικό διαχωρισμό Εκκλησίας και Κράτους. Ο ΣΥΡΙΖΑ τάσσεται υπέρ συμβολικών αλλαγών που κι αυτές θα μείνουν στα λόγια: η παρούσα Βουλή το πολύ να αποφασίσει ποια άρθρα του Συντάγματος θα αλλάξει η... νεοδημοκρατική πλειοψηφία της επόμενης.

Ο «διάβολος» της σχετικής σταθεροποίησης...

Για τους «από κάτω», άρα και για την κυβέρνηση που θέλει να υπαρπάξει την ψήφο τους, πιο σημαντική είναι η οικονομία – εξ ου η προπαγάνδα περί εξόδου από τα μνημόνια. Ότι δεν πρόκειται ούτε για «καθαρή» ούτε για έξοδο, αναλύεται στις σελίδες 8-9. Εν συντομία, δεν υπάρχει ούτε έξοδος από την επιτήρηση ούτε έξοδος από τα εφαρμοσμένα μνημόνια ούτε αποφυγή νέων μέτρων. Η συμφωνία του Eurogroup δεν πατά καν σε ρεαλιστικές οικονομικές εκτιμήσεις.

Εδώ υπάρχει ένας «διάβολος» που συχνά παραγνωρίζεται. Είναι η υλική αλήθεια ότι ο ελληνικός καπιταλισμός έχει γνωρίσει τα τελευταία δυόμισι χρόνια σχετική σταθεροποίηση. Το ΑΕΠ ανεβαίνει μαζί με τα επιχειρηματικά κέρδη, έστω και λίγο. Η ανεργία έχει μειωθεί, έστω κι αν παραμένει υψηλή, έστω κι αν οι μισθοί καθηλώθηκαν. Για τις ζωές των περισσότερων οι συνθήκες δεν χειροτερεύουν πια με τους ραγδαίους ρυθμούς που γινόταν ως το 2016. Προφανώς εξακολουθούν και υπάρχουν στρώματα που υφίστανται νέες επιθέσεις, όπως οι απολύσεις ή η απληρωσιά επισφαλών εργαζόμενων στα δημόσια νοσοκομεία και τον ιδιωτικό τομέα. Αλλά έχουν πάψει, για παράδειγμα, οι ονομαστικές μειώσεις στους μισθούς του Δημοσίου ή στον κατώτατο μισθό. Μετά από μία δεκαετία (κι όμως πέρασε!) μνημονιακής «λιτότητας», πολύς κόσμος προσπαθεί να προσαρμοστεί στην εγκατεστημένη, μίζερη πραγματικότητα και όχι να την ανατρέψει. Η νέα γενιά δεν έχει καν γνωρίσει καλύτερες συνθήκες.

Η σχετική σταθεροποίηση αφήνει στην κυβέρνηση περιθώρια για κάποια ψιχία φιλανθρωπίας προς μια μειοψηφία των φτωχών, όπως το επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης. Πρόκειται για αναδιανομή της φτώχειας που το «ματωμένο» υπερ-πλεόνασμα έχει εξασφαλίσει. Όμως κάνει να μοιάζουν υλοποιήσιμες κάποιες εξαγγελίες, όπως η μικρή αύξηση του κατώτατου μισθού, παρόλο που είναι πολύ πιθανό να μείνουν εξαγγελίες.

...και η «ουρά» του: προσωρινότητα, αστάθεια, νέες θυσίες

Αναγνωρίζουμε αυτήν την πραγματικότητα, αλλά και προειδοποιούμε για το μέλλον. Επειδή ο διάβολος της σχετικής σταθεροποίησης έχει μια ουρά: η σταθεροποίηση είναι βραχύβια και ασταθής. Οι οικονομικοί δείκτες, διεθνώς και εγχώρια, προετοιμάζουν για νέο κρισιακό επεισόδιο. Κατά συνέπεια, η οικονομία είναι και δικό μας κεντρικό επιχείρημα. Τα μεγάλα

κρατικά και ιδιωτικά χρέη, συμπεριλαμβανομένου του ελληνικού· η ανοδική τάση της τιμής του πετρελαίου και οι «φούσκες» που επωάζει η διεθνής οικονομία περιλαμβανομένης της κινεζικής ατμομηχανής· η κλιμάκωση των ιμπεριαλιστικών ανταγωνισμών, οικονομικών και στρατιωτικών· τα «κόκκινα» δάνεια και η έκθεση της Κομισιόν που υπενθυμίζει την ανάγκη νέας (!) ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών τραπεζών. Όλα προμηνύουν νέες εκκλήσεις για «θυσίες».

Απέναντι στο πλαστό δίλημμα «Τσίπρας ή Μητσοτάκης», η αντικειμενική οικονομική κατάσταση μάς καθοδηγεί στο συμπέρασμα. Πέρα από τις περικοπές σε συντάξεις και αφορολόγητο από το 2019-20, πέρα από το ότι αυτές θα πάρουν με το ένα χέρι ό,τι κάποιες μικροπαροχές θα έχουν -ίσως- δώσει με το άλλο, οποιαδήποτε κυβέρνηση, ΣΥΡΙΖΑ ή ΝΔ, θα αναγκαστεί σύντομα να πάρει νέα επώδυνα μέτρα, έστω μόνο για να διατηρήσει το «πρωτογενές πλεόνασμα». Το «προφανές», ότι ο Τσίπρας «δεν είναι ίδιος» με τον Μητσοτάκη, υπονοώντας ότι είναι κάπως καλύτερος, δεν ισχύει. Οι διαφορές υπάρχουν, αλλά είναι δευτερεύουσες και κυρίως μη αποδείξιμες. Η αφηρημένη κομματική καταγωγή δεν μπορεί να εξηγήσει γιατί ο ΓΑΠ του ΠΑΣΟΚ ήταν χειρότερος από τον Καραμανλή της επάρατης Δεξιάς ή γιατί ο «αριστερός» Τσίπρας συμπεριφέρεται στους πρόσφυγες χειρότερα απ' ό,τι ο ακροδεξιός Σαμαράς. Για τους πολιτικούς που έχουν ενσωματωθεί στο σύστημα της εκμετάλλευσης, είναι οι εκάστοτε οικονομικές συνθήκες που ορίζουν ποιος φαίνεται καλύτερος ή χειρότερος, ενώ όλοι τους είναι βασικά ίδιοι. Ο Μητσοτάκης σε καιρό ανάπτυξης ή σχετικής σταθεροποίησης δεν θα είχε λόγο να προχωρήσει στις απολύσεις δημοσίων υπαλλήλων που σκόπευε εν μέσω κρίσης. Κάλλιστα θα μπορούσε κι αυτός να μοιράσει κάποιο φιλανθρωπικό επίδομα. Σάμπως δεν ήταν ο Σαμαράς που το είχε ξεκινήσει πιλοτικά με το «ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα», όταν η Ελλάδα γυρνούσε σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης;

Η συμφωνία για το όνομα σαν τεκμήριο «προοδευτικότητας»

Σαν επιπρόσθετη απόδειξη προοδευτικότητας, η κυβέρνηση ανεμίζει τη Συμφωνία με τον Ζάεφ: λύσαμε ένα εθνικό ζήτημα με τρόπο επωφελή για τον ελληνικό λαό αλλά και για την ειρήνη στην περιοχή. Το Μακεδονικό έχει γίνει επίκεντρο πολιτικών εξελίξεων, επιφέροντας ως τώρα τη διάλυση του ΚΙΝΑΛ, το «αντάρτικο» του Καμμένου, κοινοβουλευτικές απώλειες για τη συμπολίτευση και ευκαιρίες ψηφοθηρίας στη ΝΔ, μετατόπιση της ΝΔ δεξιά και «άνοιγμα χώρου» για την ακροδεξιά, αναθάρρηση της Χρυσής Αυγής. Η βαρύτητά του -που ορθά είχαμε εντοπίσει- και η πόλωση με τα ακροδεξιά συλλαλητήρια, φαινομενικά βοηθούν την απεύθυνση του ΣΥΡΙΖΑ σε αριστερά και φιλελεύθερα ακροατήρια. Αλλά η πραγματικότητα είναι τελείως ανάποδη από τους κυβερνητικούς ισχυρισμούς. Η Συμφωνία ταπεινώνει τη μακεδονική εθνική συνείδηση, ενισχύει τους εθνικισμούς εκατέρωθεν, ανοίγει την όρεξη στην ελληνική επεκτατικότητα και αποσταθεροποιεί την περιοχή. Το Μακεδονικό επιφυλάσσει νέες εντάσεις, ακόμη κι αν η Συμφωνία εγκριθεί απ' τα δυο κράτη, αφού θεσμοθετεί τις επόμενες παρεμβάσεις ελληνικών κυβερνήσεων στα εσωτερικά της γείτονος. Πέρα από την κυβερνητική στρεψοδικία όμως, το ζήτημα ανέδειξε ξανά τον κίνδυνο της ακροδεξιάς. Το περιβάλλον την ευνοεί και δεν θα αλλάξει εύκολα: η Αριστερά έχει σπιλωθεί σαν έννοια, το βιοτικό επίπεδο έχει βαλτώσει, ο εθνικισμός αποτελεί σταθερή επιλογή (εξαιτίας και των ΑΟΖ) για ολόκληρη την περίοδο, το μεγαλύτερο μέρος της Αριστεράς αναπαράγει εθνικιστικά επιχειρήματα και κατακρίνει τον Τσίπρα απ' τα δεξιά. Μια μελλοντική υποτροπή της κρίσης θα έχει αμφίρροπες πολιτικές επιπτώσεις, εξαρτώμενες από την αναζωπύρωση μαζικών κινημάτων και τη συγκρότηση της επαναστατικής Αριστεράς. Χωρίς αυτούς τους όρους, η ακροδεξιά θα αποκτήσει επικίνδυνη προτεραιότητα στην αξιοποίηση των ευκαιριών, όπως μαρτυρούν τα βήματά της σε όλη τη Δύση. Οι τελευταίοι έξι μήνες μάς έδωσαν μια πρόγευση και εδώ.

Οι εκλογές δεν είναι αδιάφορες, αλλά δεν είναι και το στοίχημα

Η σίγουρη διάψευση της «εξόδου από τα Μνημόνια», η ακροδεξιά απειλή, ο εθνικισμός και η διακύβευση της ειρήνης, οι αναγκαίες απαντήσεις σε όλα αυτά, πολύ λίγο θα κριθούν από τις εκλογές. Αυτό γίνεται πια πλειοψηφική συνείδηση σε όλες τις δυτικές κοινωνίες, όπως μαρτυρά και η αύξηση της αποχής τα τελευταία. Όποια κυβέρνηση και να προκύψει από τις ελληνικές εκλογές, θα υλοποιήσει συγκεκριμένα μέτρα και θα «σεβαστεί» απόλυτα το μνημονιακό καθεστώς ακραίας εκμετάλλευσης της εργασίας. Εκλογικά, το καλύτερο που έχουμε να ελπίσουμε είναι η μεγαλύτερη δυνατή αστάθεια και αδυναμία της όποιας νέας κυβέρνησης, και γι' αυτό η ενίσχυση των υπαρκτών, πλην ανεπαρκών, αριστερών ψηφοδελτίων. Όμως, αν μέσα στην Αριστερά δεν αλλάξουν πολιτικές λογικές, αν δεν εξοβελιστεί η αστική επιρροή από τα προγράμματά της (εθνικά συμφέροντα, διαταξική ανάπτυξη κ.λπ.), αν δεν μετατοπιστεί το κέντρο βάρους προς την ενότητα στη δράση και μακριά από βαρύγδουπες σεχταριστικές διακηρύξεις ή πρόχειρες και υστερόβουλες εκλογικές συντήξεις, θα χαθεί και η επόμενη ιστορική εποχή, όποτε και αν αυτή ανοίξει με μια νέα κρίση.

Για να αλλάξει η Αριστερά, χρειάζεται βέβαια να υπερκεραστούν επιτελεία και συσχετισμοί που υπερασπίζονται τις αποτυχημένες μεθόδους, να «πεθάνει το παλιό». Από την άλλη, η επαναστατική Αριστερά δεν βρίσκεται στο μηδέν ούτε στην απομόνωση. Αν και τα μακεδονικά «συλλαλητήρια» λειτούργησαν σαν προστατευτικός μανδύας των φασιστών, αυτά ήδη αποσιλώνονται, ενώ από τα αντιρατσιστικά φεστιβάλ πέρασαν πρόσφατα δεκάδες χιλιάδες ανθρώπων. Η συγκυρία μεσοπρόθεσμα δεν θα αφήσει την κοινωνική δυσφορία να καθιζάνει. Ο κόσμος που απευθυνόμαστε είναι ακόμα εκεί έξω. Το δυναμικό και οι ιδέες που μπορούν να στηρίξουν ένα μεταβατικό σοσιαλιστικό πρόγραμμα ή την πάλη ενάντια στον милитарισμό και τον εθνικισμό υπάρχουν. Πρέπει να βρεθούν οι

χώροι για να συνδυαστούν, σε κεντρικά και τοπικά μέτωπα και συντονισμούς, πλατύτερες ή στενότερες πρωτοβουλίες παρατάξεων και συντονισμών. Οι σχετικές ζυμώσεις έχουν ήδη ξεκινήσει και οι παλιές ισορροπίες δοκιμάζονται. Το νέο παλεύει να γεννηθεί...